

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kü-
ldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETESI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzetű hirdete-
tésnél olcsóbb. Nyilvánter-
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

kármerre jár az ember me-
gyénkben, talál községen-
kint kaszinót, amelyben
két-három újságon és egy ok-
vetlen kártyaszobán kívül,
még többnyire akad könyves-
szekrény vagy legalább köny-
ves fülske.

Ez a kaszinó könyvtára.
Hogy abban milyen munkák
vannak, azt többnyire a ve-
letlen határozza meg.

A kaszinót rendszeren a plébános vagy va-
lamilyik honorárius alapítja s a könyvtár anya-
részét, magvát is ő szakta ajándékozni. Járul-
asztán még ehhez egyik másik hurcolkodó kép-
lén, segédjegyző, tanító stb. úgy, hogy az a
könyvtár normaszorúleg nem egyéb, mint egy-
nehány ember agyon-meg agyonmustrált könyv-
tárának a szemétye, szellemi asztaltörmelék, ér-
téktelen lim lom. Ez a kaszinói könyvtárak egyik
típusa — tollrajzban.

A másikba aszerint, amint a falusi értelmiség,
a kaszinók ezen állandó pártolója, több vagy ke-
vesebb felnőtt leánytagot számlál: ki-
sebb, nagyobb mértékben, de mindig elmarad-
hatlanul a regényirodalom a tulnyomó

Tudjuk, hogy a kaszinók nem komoly cél-
ból alakítják; nem is kívánjuk, hogy falun az
akadémia jellegű legyen — hisz nálunk a vá-
rosban is legkevésbé az, aminek lennie kellene
— parti — tanya, egyéb semmi.

De hisszük, hogy ugy a józan magyar köz-
ségek, mint a nemzeti irodalom érdemesb ter-
mékeinek közrejutása és kelendőse érdekében
szólunk, ha ajánlólag sürgetjük, hogy a kaszinók
vezetésével megbízott értelmi osztályú férfiak
necsak pusztán a tanítói és kántor stb. kisasz-
szonyokat, hanem azt is tartsák az új könyvek
megrendelésénél szem előtt, hogy a krigli, kugli
és ferbli mellett még a felvilágosodást, a ma-
gyar nemzeti szellemet s a hasznos ismereteket,
a haladás vívmányait is feladatuk ott terjeszteni,
közletni.

Tartsák tehát könyvrendelésnél szem előtt
e három pontot:

1. Legyen könyvbevásárláskor illő pénzarány
kivetve az ismeretterjesztő művekre is a
szép irodalmiak mellett.

2. Legyenek a megrendelendő szépirodalmi
művek kizárólag eredeti magyar ter-
mékek és mellettük csak világhírű idegen mun-
kák jó fordításai türessenek meg.

3. A szépirodalmi művek kiadásai között
leginkább a népszerű, olcsó és bizonyos rendet,
egymásutánt, összefüggést követő, tehát elv-
szerű vállalatok támogandók.

Hogy ezen háromas célt a kaszinók hang-
adó embereinek miért ajánljuk figyelmükbe:
azt, ha tudják miért alakították a kaszinót, ne-
kik magyarozgatni fölösleges; ha meg nem tud-
ják, haszontalan.*)

6206-ik szám.

Bács-Bodrogh megye
alisp. 1881.

Minden ország anyagi fölvirágzásának s azzal jö-
vője biztosításának föltételei egészséges közgazdasági
állapotok levén, melyek viszont a termelésnek s a ter-
mények feldolgozása és értékesítésének kellő arányba
hozatalával függenek: idején van, hogy mezei gazda-
ságunk mellett mi is kellő figyelmet fordítsunk ipa-
runkra is.

Az ipart, amennyiben van, fejleszteni, amennyi-
ben még hiányzik, meg kell honosítani.

Az e célhoz vezető számtalan eszközök egyike:
a technológiai muzeumok, melyeknek feladata: szem-

*) Ezuttal még csak azt jögyezük meg, hogy mátol kezdve a
hazai irodalom népszerű, közérdekű, vagy megyénk viszonyait kiválóan
érintő termékeiről egy kis tömören ismertető rovatot vezetünk: hogy
alkalma nyiljék hethosszat minden olvasónknak azok felől tájékozást
szerezni. Egyelőre csak Aigner Lajos (Budapest, Városházter) könyv-
kiadásait közöljük, és azokat felsorolt szempontjainknak való megfelelő
voltok miatt melegen ajánljuk. Mihelyt készen lehetünk vele, mellé-
ketl adunk egy könyvjegyzéket, melyben a falusi kaszinó könyvtáraiba
bevaló magyar munkák mind össze lesznek szedve. Szerk.

lélet által s az azzal kapcsolatos gyakorlati oktatás
utján szakszerűleg képezni és nevelni az iparosokat.

A magyar kir. vallás és közoktatási Minister úr
Ó Nagyméltósága, ezen szempontok által vezéreltetve,
f. é. január 31-én 171 eln. szám alatt kelt intézké-
szerint elhatározá ily intézetnek Budapestten leendő fel-
állítását kezdeményezni.

Kétségtelen, hogy egy technológiai muzeum fel-
állítására pénzbe kerül: ép oly tagadhatlan, hogy az
újsán gyümölcsöződendő beruházás leendő, s ennélfogva
annak felállítására és fenntartására terheikhez készséggel fog-
nak járulni mindazon tényezők, továbbá a társadalom
azon osztályai, melyek az iparnál egyfelől mint ter-
melők, másfelől mint fogyasztók érdekelve vannak, s
annak felvirágzása által csak nyerhetnek.

Ó Felsőge legkegyelmesebb uralkodónk azonban,
ki legmagasb érdeklődéssel kísér minden az országnak
egy anyagi mint szellemi felvirágzására célzó kezde-
ményt, a felállítandó technológiai muzeum beszerzési
költségeire, a legfőbb udvartartás művészi célokra
szánt javadalmából 2000 forint méltóztatott legkegyel-
mesebben adományozni, és ez által maga nyitotta meg
az ezen üdvös cél oltáránál áldozók sorát.

A legmagasb helyről jövő példa követésére van
szerencsém e megye közönségét tiszteletteljesen s azzal
a bizalommal és abban a meggyőződésben felkérni, hogy
hozzájárulását nem tagadandja meg egy oly intézettől,
melynek célja hazai iparunk s ezzel országunk jólété-
nek is előmozdítása.

Fölkérem azért e megye közönségét hogy a tech-
nológiai muzeum felállításához akár annak első beszer-
zési költségeire szánt egyszerű mindenkor adományával,
akár fenntartására évi járulékkal hozzájárulni méltózan-
sának, az aláírási ívekbe adakozókat gyűjteni, s a befo-
lyandó összeget hozzám esetről esetre beküldeni szí-
veskedjenek.

Zombor, 1881. évi május hó 12-én.

Schmausz Endre s. k.,
alispán.

Zombor, 1881. május 20.

Évtizedek multak el, mióta hazánk nagy fia, a
nagy szellemű Széchenyi gazdag szép hazánknak
e nagy jövőt jóslta: „Magyarország nem volt, de lesz.”
Rég elhangzottak e nagy szavak; csak visszhangja
él még lelünkben!

Számos viszontagság érte a maroknyi magyarsá-
got az óta: dült az 1848/49-iki véres forradalom, nyög-
tünk a siralmas osztrák járom alatt, pusztított a jár-
vány, vízár és az elemi csapások hosszú sora; pusztu-
lunk és szegényedünk.

Csüggedés fog el, keserű mosollyal állunk a nagy
problema előtt; vajjon mikor látjuk valósulva Szécsényi
nagy szellemét?!

Lehet-e ezt reménylenünk, ha egy tekintetét ve-
tünk e beteg, szegény hazára; ha látjuk a beteg küz-
dését, a nyomort; halljuk az elégtelenség panaszát, a
zúgolódást!

Mindenütt elégtelenség! Elégletlenség a vis-
kóban, a palotában; a panasz hangja az egész ország-
ban. Egy része szidja a kormány tehetetlenségét, más
része a zsidóságot, a protekciót és a hányan, annyit fé-
lét. Ez nem jut álláshoz, mert nincs protekciója; az
nem tud megélni diplomájával, mert sok a konkurrens;
a földmivelőnek sok az adó; az iparos pedig nem tud
megélni, mert nincs reá — szükség.

De nem-e magunk vagyunk e szánandó állapot
okozója?

Midőn Széchenyi e szavakat mondá: „Magyar-
ország nem volt, de lesz,” megjelölte egyuttal az utat,
melyen haladva célt érünk kell és ez iparunk, keres-
kedelmünk és gazdaságunk fejlesztése. Erre utal hazánk
etnographikus viszonya, erre utal a természet adomá-
nyozta kincs.

Mint használjuk fel a természet kedvezményeit;
mint követjük Széchenyi nagy szavait: mutatja iparunk,
kereskedelmünk és gazdaságunk szomorú fejlődése.
Alig vagyunk képesek e gazdag ország kincseivel lé-
pést haladni a szomszéd országok kereskedelmével. A
kis Oláhország, Oroszország, sőt a fölünk távol eső
Amerika konkurrencijára már csak — hogy tul nem
szárnyal.

Kereskedelmünk pang, visszamarad, semhogy ha-
ladna, nem vagyunk versenyre képesek. Nem tudjuk
módját a rendszeres és észszerű gazdálkodásnak. Oseink-
től örökölt szokásnak hódolunk kevés kivétellel jelen-
leg is: szántunk, vetünk, aratunk úgy mint ők, gép-
szerűen követve jót, rosszat; megelégszünk a kevéssel
és azzal mit a föld ad, de nem fáradsunk, hogy többet és
jobbát adjon az. Ép abban fekszik pedig a helyes gaz-
dálkodás, nemcsak annyit jövedelmezteni, a mennyi
elég saját szükségleteink fedezésére; de hogy a kész
vagyon gyarapítani és értékesíteni is tudjunk.

Kereskedelmünk és gazdaságunk visszamaradását
szomorúan igazolja, a föld értékének csökkenése is.

Nem-e szomorú, kétségbejítő jelenség ez egy oly
országban, hol annak természeti viszonyainál fogva

altva vagyunk napi-kenyerünk forrásával, a termő
föld észszerű művelésével foglalkozni, úgy, hogy az
minél termőbb, minél nagyobb értéknek is feleljen meg.
Mikor sorakozhatunk egy oly ország mellé mind az a
kis Hollandia, ki termő talaját a tengertől hódította
el; abból sajátította ki fáradságos munkával, gátak
segélyével, és tudta a földet oly termővé tenni és ugy
értékesíteni, hogy holdjának értéke három-söt négy-
szeresen is felülmúlja legjobb földünk értékét.

Mennyit kell a földnek ott jövedelmezni, hogy oly
magas értéke lehessen!!

Vessünk egy pillantást iparunkra is. Mit látunk
ott? a kezdetlegesség legalsó fokát. Mint az utcára
kitett gyermek tengődik uton-utfélen. Előzönl hazánkat
a külföldi ipar; elnyomja a mi iparunkat és tönkre
teszi azt saját hazánkban.

Hallottunk az igaz nagy és szép szavakat — söt
a közelmúltban is — iparunk előmozdításáért, de siker
mindéddig azt nem koronázta; tartunk ipargyűléseket,
alakítunk iparegyesületeket: azért vajmi keveset len-
dítettünk annak előmozdításán.

Tekintsük csak gazdag, nagy megyénket, mennyire
haladt ebben az ipar? Hol vannak gyáraink melyek
iparunk produktumaival ellátana, van-e csak egy, mely
oly névre tett szert, hogy említésre is méltó? Az is
a mi létezik csak tengődik és kicsinyserű.

Es ez az állapot mindaddig fog tartani, még nem
lesznek szaktérfaink ugy az ipar, mint a kereskedelem
és a gazdaság terén. Tisztelet a kivételnek! De val-
juk be őszintén, oly csekély azok száma, hogy legjobb
akarattuk és minden törekvésük dacára iparunk és ke-
reskedelmünk előmozdításán vajmi keveset lendíthetnek.
Együttműködés, lelkesedés képesit nagy tettekre.
A katona is csak ugy győzhet, ha eleve nyerte katonai
kiképzését és együttes közreműködéssel tör diadalért.

Adjunk alkalmat gyermekeink kiképzésére. Ne
tartsunk oly sok iparos, kereskedelmi és gazdasági
gyűlést; ne alakítsunk oly sok iparos, kereskedelmi és
gazdasági egyesületet; meddő kísérlet ily módon lel-
kesedést ébreszteni az eszméért, addig tart az, míg a
phrazisokba öntött szép szavak és a bor mámorító ha-
tása éleszti. Alakítsunk eléb iparos és kereskedelmi
iskolákat, gazdasági akadémiákat. Ily módon adunk
alkalmat az ifjuságnak — az aránylag túl tömött tu-
dományos pályára lépés helyett e téren kifejezni ma-
gát; ily módon ébreszthető csak a fogékonyság és
érdeklődés ez eszméért az ifju nemzedékben. Vérré kell
válni az eszmének, hogy iparos és kereskedelmi nép
vagyunk: csak akkor tudunk érte lelkesedni, csak ak-
kor képes az haladni, virágozni.

Elejét kell venni eme tévhitnek, hogy csak az az
ur, ki ügyvéd, orvos, mérnök, hivatalnok stb. Mert így
van ez nálunk jelenleg. A kereskedő, az iparos világra
csak amugy félvárlól tekintünk, mert nem erős, mert
nem tud tekintélyre emelkedni. Holott más országban
ép az iparos, meg a kereskedő osztály az, mely hatal-
mas, tekintélyes és befolyásos. Nálunk mindannyi fiá-
ból, semhogy kereskedőnek vagy iparosnak adná: ügy-
védet, mérnököt, orvost, magas állású hivatalnokot
szeretne faragni.

Ezt tapasztaljuk, ha összehasonlítjuk a budapesti
tudományos egyetem statisztikai kimutatását egy kül-
földi tudományos egyetem statisztikai kimutatásával. A
budapesti tudományos egyetem hallgatóságának száma
csak annyit tesz ki, — ha többet nem — mint pl. a
bécsi tudományos egyetemé. Es kik képezik e nagy
számat Budapesten? Kizárólagosan Magyarország gyer-
mekei, a külföldiek száma elenyészőleg csekély. Bécs-
ben viszont, a tudományos egyetem hallgatóságának
nagy részét ismét csak magyarok képezik, — így az
orvosi egyetemnek felét, — külföldiek, és csak csekély
részét Austria és Bécs város gyermekei. Miért? mert
iparos és kereskedelmi iskolákba küldhetik és küldik
gyermekeiket.

Innen van, hogy Austriában sok az iparos, a ke-
reskedő, — sok a szakértő, az ipar, meg a kereske-
delem terén; innen van, hogy Austria kereskedelme,
ipara virágzik és elnyomja a mi iparunkat, a mi keres-
kedelmünket.

Nálunk a földmives, kinek alig van egy néhány
hold földje — nagyot találtam mondani, mert soknak
épen semmije sincs — már fiát a tudományos pályára
küldi, hogy abból orvost, ügyvédet, mérnököt vagy ma-
gas állású hivatalnokot képezzenek. Így cselekszik az
iparos meg a kereskedő is. Gyermek kiképzésére ál-
dozza minden vagyonát. Mert hogy gyermekét tanít-
hassa, a sok adót is fizesse — tudjuk, jövedelmének
több mint felét teszi az ki! — és a családot is fenntar-
thassa: jövedelme alig, vagy éppen nem elég.

A fiu sok esetben szerencsésen be is végezi a
pályát, diadalal hozza a diplomát, de már most nagy
a gond, hogy mikép is éljen az meg. Sok a konkurrens,
protekció nincs, hogy jó állást nyerjen és végre
is jó esetben beéri — egy kis hivatalocsával!!

Szomorúan tapasztaljuk ezt, egy iróki, söt dij-
noki állás pályázásánál. Százakra megy azok száma,
kik könyörögve kérnek számukra ily hivatalt, és köz-
tük nem egy okleveles férfiú! Így származnak az or-
szágot ellepő proletárok, a ministeri, főispáni előszo-
bákat és közhivatalokat ostromló éhezők.

Dacára e szomorú jelenségnek, még sem jut eszébe annak az iparosnak, kereskedőnek, földművelőnek gyermekét úgy nevelni, hogy azt saját üzletének nevelje, hogy vele együtt gyarapítsa, felvirágoztassa azt. De panaszkodunk, hogy szegényedünk; hogy elnyomja iparunkat a külföld hatalmas ipara; hogy vagyorunk zsidó kézre kerül, elnyom az uszora. Látjuk ezt, de nem kísértjük meg legyőzni az ellent; látjuk mint jut tönkre a birtokos osztály, mint kerül idegen és zsidó kézre az ősi birtok; olvassuk az árverési hirdetmények hosszú lajstromát; érezzük, hogy pusztulnunk kell; de mind ez nem képes felébreszteni a lethargiából.

Panasszal, zsidó heccel célt nem érünk. Tanuljunk dolgozni, munkálkodjunk és az lesz az erősebb, a győztes: ki többet tud, ki szorgalmasabb.

A szegénység, a nyomor mint a pestis pusztít és irt ki nemzeteket. Ezt bizonyítja a legújabb népszámlálás eredménye; ezt igazolja az a szomorú jelenség, mit a hazánkból kivándorlottak statisztikája felmutat! A szegénység, a munkahiány és a nyomor kétségbeesítő állapota kényszeríté őket hazájuk elhagyására, új tüzehelyet alkotni idegen, távol eső országban, hogy éhen ne pusztuljanak itthon.

Létesítsünk iparos és kereskedelmi iskolákat, gazdasági akademiákat. Oda küldjétek gyermekeiket, kereskedőt, iparost neveljétek abból! Így származnak a haza hasznos és értelmes munkásai, kik műhelyükben és gyáraikban sok ezernek adnak foglalkozást, kenyert.

A munka, a foglalkozás, megszünteti a panaszt, a nyomor síró hangját; a munka, a foglalkozás nemesíti erkölcsünket, műveli szellemünket; úgy érünk el jólétet, és mozdítjuk elő a haza jólétét.

És majdan, ha gazdag hazánkból gyorsan rohogó vasutak szállítják ipareinket külföldre; esatornák szelik és termékenyítik hazánk termő talaját; járatlan utak helyett műtávkönyvitik a közlekedést; falyak, városok mellett gyárak büszkén emelkedő füstölő kéményei hirdetik a jólétet; akkor látjuk csak valósulva Széchenyi nagy szellemét, mert ilyennek képzelte Magyarország jövőjét midőn azt mondta: „Magyarország nem volt, de lesz.”

Kiss Gyula.

LEVELEZÉS.

Petrovosszellő, 1881. május 15-én.

Hogy a „bacea laureatusoknak” a milyen ön is igen tisztelt szerkesztő ur, némes annyí dolguk mint az ilyen díj minoram gentiumoknak, a milyen, magam is vagyok, az oman tünik ki, mert az ön lapja megjelenik rendszeresen minden héten, de az én levelem nem, pedig hát — noha községhen lakom — lenne elég írni valóm; — de hát nem érnék rá még meghalni sem, és ezt igazán szeretném, nem haragudnék ha így maradna, mert akkor biztos lennék, hogy soh'sem halok meg; de akkor még az lenne a hiba, hogy szerkesztő ur fölem nem kaphatna levelet, pedig hát ez kétszeres kár lenne, először nem tudná mi történik szülő helyén, másodsor meg egy levelezővel kevesebbje lenne, noha ugyan nem sokat veszítene vele.

Azt hittem, hogy avatottabb kéz fogja leírni a nálunk történeteket, de minthogy ez ideig senki sem jelentkezett, minden elfoglaltságom ellenére, megint csak én veszem elő gyarló tollamat, és majd megkíséreltem elmondani a nálunk történeteket, nagyon világos, szem előtt tartva azon közmondást, hogy a mi késik, nem mulik.

No de szóljon a levél.

Még a múlt hó utolján hivatalos uton lettünk értesítve a kerületi szolgabírói hivatal által, hogy e hó 3. és 4-ik napján a megye kedvelt alispánja községnök megfogja tisztelni látogatásával, és hogy a csik-érnek, (vagy mint a szabadkaiak mondanák csikériának) miként leendő szabályozása tekintetéből, a fent kitett napokon helységünkben értekezletet fog tartani, mely tanácskozára az összes érdekelt városok és községek meghíva lettek.

Nagy lett az öröm izraelben; tanácskoztunk, sürgöttünk, forogtunk, hogy miként tudnók a ritka vendéget tőlünk telhetőleg, hozzája illőleg elfogadni.

Összeülének tehát a város atyái és tanácskozána, és a tanácskozási eredménye ez lőn.

Először is általános pucolás rendeltetett el, (már tetszik tudni, ez így van a katonaságnál is, hiszen ön is még mindig az) aztán tarak durrogatás, zászló kitűzés, bandérium, szónoklat a fogadtatásnál kint a határon és bent a község háza gyűlés termében; ezek voltak az előleges intézkedések.

En, ne vegye senki rossz néven, nagyon szeretem az ilyen ünnepélyességeket, de mégis legjobban örültem annak, hogy a község háza termel kisoroltatnak és kimeszeltetnek, mert a mi, különben jó népiünk akként vélekedik, hogy jó a paraszt nótáriusnak a piszkos szoba is, mert hát a piszkosban hamarabb pusztul az ember, pusztulva az egyik, hamarabb juthatnak valami új rosszhöz.

Megtették tehát a tőlünk telhető kellő intézkedések, most csak lestük a várva-várt napot.

Virradt, és a kalendárium — de nem a bácskai, mert ez nálunk alig van egy, — május 3-ik napját, tehát a várva-várt napot mutatta.

Már kora reggel hullámzott a nép az utcákon (pedig hát más dolga is volt, lévén tavaszi az idő) és kíváncsian lesté, hogy mikor jön az alispán ur. Reggeli 9 óra után felülnek végre az előjárók a részükre kirendelt kocsikra, és kimenének a határra.

Az Adáról érkező alispán urat, kint a határon Varga István jegyző, bent a gyűlés teremben pedig Berény Hugó jegyző fogadta, mindketten rövid, alkalomszerű, de szíves szavakkal üdvözölve az érkezőt.

Megköszönvén az alispán ur a szép fogadtatást, előadván jövetelének célját és kijelentvén, hogy az értekezletet a holnapi napra tűzte ki, egyttal az előjárókat az erélyesség és a törvényes út pontos betartására serkentvén, program szerűleg az ugynevezett „rési út” meg szemlélésére sietett, és miután azt jó darabon bejárta volna, ebédre — a hova még egy nappal előbb Adán léte alkalmával meghívott — Rózsá Imre plébános urhoz ment.

Ebéd után, — minthogy községünkben olyan nyilvános helyiség, melyben az ember fáradt testét kipihenhetné nincs — öbecsére rándult, hogy ott pihenve, másnap az értekezleten ujl erővel hozzá foghasson a nehéz munkához.

Másnap, vagyis e hó 4-én, mint az értekezlet napján, olyan sok szép úri vendégünk volt, a minőt még, — és ezt egészen bátran merem állítani — Petrovosszellő soha nem látott.

Képviselve volt ez értekezleten, Szabadka, Zenta, Ó-Kanizsa, Ó-Becse, Ada, Moholy, Csantavér és mint a legközelebből érdekelt Petrovosszellő községe.

Megjelenvén lelkes eljenzések között az alispán ur, és rövid szavakkal előadván az értekezlet célját, melyt szerint a csik-ér szabályozása égető szükségé vált, mielőtt a gyűlést megnyitotta volna, felkérte Csopor Gyula ügyvéd urat, hogy a tollat vezetni szíves legyen, mikor is ez jegyzői helyét általános eljenzés között elfoglalván, az ülést megnyitottak nyilvánították.

Ezek után az értekezlethez — ha jól emlékezem, mert elég régen volt — a következő kérdést intézte: Vajjon a csik-ér eredetétől, vagyis a szabadkai határtól kezdve a tiszába ömléseig lenne-e szabályozandó, vagy csak a petrovosszellői toroknál felállítandó lecsapoló zsilip által? vajjon a víz mesterséges ásatások, vagy csak a természet alkotta úton lenne-e leveztendő?

Miután ezen kérdéshez sokan igen alaposan hozzá szólottak volna, az értekezlet abban állapodott meg, hogy mindenek előtt bejárando lenne a csik-víz vidéke, megállapítandó volna a költségvetés, és ha ez megtörtént, akkor aztán új értekezlet hívassék össze, mely hivatva leendő megállapítani, hogy melyik érdekelt község mennyivel járuljon a közös költséghez, és hogy a csik-ér eredetétől vagy csak a petrovosszellői ugynevezett esárda-toroktól zsilip által elzárva szabályoztassék-e? — Ezen út bejárásával és az előintézkedések megtételével a tiszsa-szabályozási bácsi társulat elnöke bizott meg.

Az értekezlet ezek után eloszlott; — az alispán ur, a nagyvendéglőnek esúfolt koresmában ebédelt, a hol a sok díszes vendég között, leginkább kitüntek a mi előjáróink t a v o l l e t t ü k által.

Most még írhatnék arról, hogy miként ünnepeztük meg a fenséges trónörökös Rudolf főherceg lakodalmát; — miként dolgozik egy, minden dícséretre méltó néptanító a községben felállítandó segély egyet létesítésén; — hogy miként lenne millió perccenttel előbbre való a nagyvendéglő felállítása mint a távirtdai hivatal; — hogy az adai lövésáron a mi lovaink találtattak az állam-kiküldötte által legjobbak és legszelbeknek; hogy most a szerb atyafiak között kéziről-kézre forog valami röpíratnak esúfolt pasquille vagy panflette, melyben persze a „B á c s k a” is szerepel, és még más félekről, de akkor oly hosszúra nyulna levelem, hogy lapja mellé egy egész ív mellékletet kellene kiadni.

—cs —ő.

Bulkesz, 1881. május 20.

A düh — bocsánat e kifejezésemért, — mely sok még arra éretlen községet megszállt t. i. a legelőt felosztani, a mi községünkben is hont talált, de bezzeg, hamar állta utját egy véletlen körülmény, s azok kik ezelőtt derire borra kívánták a legelő felosztását, ma már egész másképp gondolkoznak, vélekednek. Ezen említett véletlen körülmény pedig nem más, mint azon általános magas intézmény, mely szerint az illető községeknek alkalom — még pedig kedvező — nyujtatik az „italmérési jog” megváltására.

Vakariatnók most a fülünk tövét, ha az oly forrón kívánt legelő felosztás megtörtént volna; késpéznz alig van a község pénztárában egy-két ezer forintnál, s miután a községnek egyéb vagyona — feltéve, ha a legelő fel volna osztva — nincsen, — az italmérési jog megváltása csaknem lehetetlenségé válik. De van legelőnk: két nek! — zántunk fel egy száz vagy százötven holdat belőle s pénzéljünk, így aztán négy, öt év múlva az italmérési jog tulajdonunkban lesz; rá érünk még aztán is a legelőt felosztani, s még akkor sem kellene tenni. Tegyük fel, hogy százötven hold felszántott legelő föld évenként 5000 sőt 6000 forint hasznót hajt; ekként a községünkbeni italmérési jog megváltási ára, — mely 24,000 trtra rüg — három, négy év alatt fedezve volna. Vannak ugyan egyesek kik a legelő egy részének felszántása ellen vannak, de erősen hisszük, nem sokára azok is belátandják annak célszerűségét, s a község jólétének oltárára szívesen letessék áldozatukat a mennyiben felvilágosítást nyernek, véleményükre helyesebb irányt adnak.

W..... B.....

Hódásgh, 1881. május 1.

Közérdekű vegytani levelek.

Minthogy a modern világ éber figyelme leginkább az anyagi érdekek után rajong, és minthogy mindenki saját jóléte — saját egészsége fentartására legfőbb súlyt fektet; hasznosnak véltem a már gombaszámra felszaporodott titkos — illetőleg szédelgő szereket, — a legjelesebb vegyészek adatai nyomán a tisztelt községgel megismertetni.

Annnyal inkább teszem azt, mert számos példa igazolja, miként az alantabb felsorolt sok titkos szer, nem a jóhiszemű község javára gyártatik, — mintsem azok nyereségi vágy — meggazdagodási mánia szüleményei!

Előttém fesszenek Dr. H. Hager, Dr. Jacobsen, Dr. G. C. Wittstein a titkos szerekről értekezései, melyekből meritem a legkeresettebb szereket, és azoknak taglalásába ezennel becsátkozni bátor vagyok.

Többek közt számos oly titkos szer létezik, melyek elemzését folytán kiderültek, miszerint azok nem szédelgők, hanem hasznos és értékes szerekek bizonyultak be.

Már 1864-ben Dr. Hager és Dr. Jacobsen megindíták értekezéseiket a titkos szerekről ezen cím alatt: „Blüthen und Blätter des Geheimmittelschwindsels”; később az éjszakánemet gyógyszerész-testület azt foly-

tatta, — melyet Dr. G. C. Wittstein és Hahn Ede gyógyszerész összeszerkesztettek és azokat 1874-ben kinyomatták.

Sorrendben sorolom elő a titkos szereket, azok vegyelemzését és értékét bírálgom.

Acetine. Egy 15 gram tartalmú üvegesében lepárolt ecetsav van, mely kissé fuchsinnal van megfestve, tyúkszemek és borkeményedések ellen ajánlva, mely gyapotra öntve, a használandó helyre tétetik. Egy üveg ára 1 márka, melyet gyógytárban 10 kr-ért be lehet szerezni.

Algophon. Ezen szer, mely a fogfájások ellen használtatik, nem egyéb mint mustárolaj borszeszben feloldva. Hasznos szernek bizonyult be.

Acusticon. Füllessencia, mely folyadék színe vörnyeges sárga és kátrányzagú, egy 15 gram tartalmú üvege, mely glicerinnal kevés kátránnyal keverve, egy pár csepp cajaput olaj borszeszbe feloldva tartalmazza a híres Acusticon. Egy üveg ára 2 márka, melyet 20 kron kilehet állítani.

Alpenkräuter-Gesundheits-Liquor, von Rudolf Bohls 350 gram közönséges liquerbe egy kevés csillag aníz, zímét, ezerjófű, gentian és cigoré gyökerek igen kevés aloéval egy napig pállítatik, megsűrve, üvege 4 márka, mely 1 márkával jól meg van fizetve.

Americanische Pillen, von A. H. Boldt Leasington. Izmos, erős testalkatúaknak ajánlva vértisztító szerül; — mely aloé, rebarbara, scamonium és szappan porok keveréke. Egy doboz 72 labdaescesal 2 márka, melynek valódi értéke 1/4 márka.

Americanischer Universal-Blutreinigungs Kräuter-Thee. Ez a tea legalább is 30 féle betegségről ajánltatik, az egész tea pedig áll 1 rész sennalevél, fodormentafű, millifolium és valeriana gyökér, 2 rész lavandula virág, 4 rész peoniavirág, 5 rész aníz, koriandrum és aniskapor, 10 rész pemetefű, zilizgyökér és édesfa gyökérből. Egy csomag 40 gram, mely 1 márkáért adatik el, valódi értéke 20 kr. Mint hogy e theában különféle virágok, fűvek és gyökerek vannak keverve, úgy egyáltalában nyálka olvasztó, izzasztó és legfőlebb hurut ellen jó, de hogy az, amit a leírásban nyomtatva van, 30 féléről használ, az a szédelgés netovábbja.

Anatherin Mundwasser von J. G. Popp in Wien. Ugy hiszem csaknem mindenki előtt ismeretes szer, mely részint a szájnak jó szolgálatot tesz, részint a fogak és foghús erősítésére használtatik. Egy üveg ára csinosan kiálltva 1 firt 40 kr., mindamellett hogy jó szer, a gyógytárakban ugyanazon mennyiséget 50—60 kron kilehet állítani.

Anodyn von E. Müller in Berlin. Külsőleg használandó, és mindentéle rheumatikus betegségek ellen van ajánlva, 30 csepp rosmarin olaj, 10 csepp kakukfű olaj, salmiakszesz 10 gram és kevés kámför, 60 gram spiritus. Egy üveg 125 gram, ára 3 márka, értéke 40 kr. o. é.

Anosmin-Fusspulver, des Dr. Oscar Bernar in Wien. Biztos szernek van ajánlva a lábizzadás, és annak büdös szaga ellen. Egy doboz ára 60 gram tartalmú 4 márka, mely 1 rész rozslisztet és 20 rész timsóport tartalmaz. Valódi értéke 25—30 kr. o. é.

Anticholerawasser (Ean anticholerique), von Duboc in Paris. Cholera és colica ellenes szer. 400 gram tartalmú üveg 1/2 % kénsav vízzel és pálinkával keverve. Ara 3 márka, valódi értéke 20 kr. o. é.

Antirheumatische-Tropfen von Roll in Amsterdam. Egy üvegen sötétbarna és zavaros folyadék van, melynek tartalma aconitum kivonata feloldva tarak gyökérfőzetbe, kevés sáfrányos opium és valeriana olajjal keverve. Ara 2 márka. Valódi értéke 100 gram tartalmú üvegnek 35 kr. o. é.

Aricin-Pomade von Julius Bittner apotheker in Gloggnitz. Igen kellemes illatú közönséges hajkenőcs, mely a hajnövesztésre van ajánlva, mely 40 grammot tartalmaz 1 1/2 márka. Értéke 30—40 kr.

Augenessenz von Dr. Romershausen. Egy üveg mely zöldes folyadékot tartalmaz, nem egyéb mint fris anizskapor levelei és anizskapor mag festvénye. 250 gram tartalmú üveg ára 3 márka, melyet a gyógytárakban 1 márkáért lehet kapni.

Augenheilwasser, Hoffmanns (Ean ophthalmique) von J. C. Hoffmann in Cöln. Nem egyéb mint 1 rész kénsavas vaséleg, 50 gram rózsavíz keveréke. Egy üveg ára, mely 125 gram tartalmú, 3 márka, már egy márkával is jól megvan fizetve.

Augenpulver von B. Lacyson in Paris. (Odorus powder.) Egy 120 gram tartalmú üveg, mely 5 márkáért adatik el, nem egyéb mint 2 rész vaséleg, 2 rész fahéjpor, 6 rész finom szénpor, 50 rész salmiakó és 100 rész égetett méz. Valódi értéke 1 márka.

Augenwasser von Inspector Stroinski in Neisse. Nem egyéb zinkvitriol 1 rész, 500 gram folyóvíz keverékénél. Egy üveg ára 50 gram tartalmú, 1 márka, melyet a gyógytárakban 10—20 kr-ért kaphatni. (Folyt. köv.)

Grützmann Károly,
gyógyszerész.

Egy előkelő lelkes műbaráttól színészetünk érdekében a következő sorokat veitük:

Egy város lakóinak műveltsége és izlése miről sem ítéhető meg jobban, mint mulatságairól és kedvteléseiről. Nem a külső megjelenés és fény, nem is mindenkor a társadalmi állás, hanem a szellem élvezetvágának kielégítési módja mérvadó a műveltség megítélésénél.

A műveltséget előmozdító időtöltések között bizonyára első helyen áll a színház látogatása.

A közműveltség zászlója alatt küzdenek azok, kik a Zomborban építendő állandó színház érdekében fáradoznak.

Az állandó színház fentartásához azonban oly közönség kell, melynek a színházlátogatás nem kellenen áldozat, hanem oly szellemi életszükséglet, mint a testnek a mindennapi kenyér.

Ugy látszott, hogy az ily közönség Zomborban, hol annyi a tehets és annyi a műveltséget feltételező állást elfoglaló ember, — megvan.

Tétel szám

A

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

Öb

3

4

5

He

(Utá

MATTONI-féle
GISSHÜBLI
 legtisztább égvényes savanyúvíz.
 Főraktár: Magyarország részére
Mattoni és Wille, Budapest.
 (Diana-fürdő-épület).

MATTONI-féle
BUDAI KIRÁLY
KESERÜFORRÁSOK
 Deák Ferencz-forrás, Hunyady Mátyás-forrás,
 Szt.-István-forrás, Gróf Széchenyi István-forrás
Mattoni és Wille, Budapest.
 Kapható minden gyógyszerárban és ásványvíz-
 kereskedésben.

*) Az e rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.

Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor

2421. szám.

IV.

Birtokeladási hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. Pénzügyminisztérium f. évi január 23-án 3380. sz. a. kelt rendelete alapján ezennel közhírré tétetik, miszerint a zombori m. kir. Jószaigazgatóság területén fekvő és törvényhozásilag örök eladásra engedélyezett állami ingatlan birtokoknak örök eladása végett az alább megnevezett helyen, idő és kikiáltási árak mellett nyilvános árverés fog tartatni, melyre a kikiáltási ár 10 százalékjával ellátott vállalkozók meghívotnak; — legtöbbet ígérő ajánlata elfogadásának tudtuladása után 8 napra tartozik a letett bánatpénzt 1000 frtot meg nem haladó vételárnál a vételár feléig kiegészíteni, másik felét pedig fél év múlva 8 százalékkal kamattal lefizetni. Az 1000 frttól 5000 frtig terjedő vételárnál a bánatpénzt a vételár egy ötöd részéig kiegészíteni, s utána fél-évenként 8 százalékkal kamattal egy ötöd részt törleszteni. Az 5000 frt meghaladó vételárnál a bánatpénzt a vételár egy heted részéig kiegészíteni, és utána fél-évenként a vételár egy heted részét a hátralévő tőke utáni 8 százalékkal kamattal együtt lefizetni. A kikiáltási ár tízed részével felérő bánatpénzzel és 50 krros bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatok az árverés megkezdése előtt az alólírott m. k. Jószaigazgatóságnál benyújtandók, a hol az eladásra vonatkozó többi föltételek is mindenkor betekinthetők, különösen megjegyeztetvén, miszerint az eladási árverések alkalmával utó ajánlatok nem fogadtatnak el, s azok alapján ha fenntartatnak is újabb árverés kiírati nem fog.

Tétel száma	A birtok megnevezése			Térfoglata 1600 holdakban □ öles holdakban hold □ öl	Kikiáltási ár o. é. forintban	Az árverés helye és határnapja mindenkor 9 orakor reggel	Tétel száma	A birtok megnevezése			Térfoglata 1600 holdakban □ öles holdakban hold □ öl	Kikiáltási ár o. é. forintban	Az árverés helye és határnapja mindenkor 9 orakor reggel		
	A birtok megnevezése							A birtok megnevezése							
Apatin-Szántovai uradalom.						Zombori m. k. Jószaigazgatóságnál 1881. évi július 4-én									
1	Monostorszeghi magtár			—	4500		6	Verbászi			78	532	11750		
2	Gyurityi szőlőskert			2	1009	375	7	Uj-Soovei mézarszék föld			18	1100	3738		
3	Dautovai védőtőltesen belüli legelő			44	1154	10834	8	Béla pusztá egy esárlával			4383	457	1094420		
4	Baracska-gyurityi sósó föld			7	229	1740	9	Cservenkai tagosított birtok I. II. és III. dűlő			450	502	167000		
5	Baracska-gyurityi mézarszék föld			16	527	2550					2695	50	831606		
6	Szántai veliki ada			137	50	6850					966	1083	289676		
7	Bezdáni uradalmi legelő föld			1610	895	97000					591	1076	248503		
8	Bezdáni az urbéri rendezés után maradt föld			7	1039	1860					1130	1401	376274		
9	Kupuszini monostor			14	700	3470					1127	1129	336773		
10	" maradvány föld			962	1523	112000					1613	1297	391322		
11	Szántai kandlee föld			4531	1316	162000					941	1192	435219		
12	Baracska alsó legelő szántóföld			1268	1538	333000					679	1191	218198		
13	" belsőség a csatorna között			7	567	1240					1073	50	312802		
14	Szántovai alsó kisbérlet I. dűlő			46	607	16700					4046	1464	957458		
15	" " II. dűlő			46	607	13700					Palánkai uradalom.				
16	" " III. dűlő			46	607	13500					1	134	1913	1881. évi július 6-án	
17	" " IV. dűlő			46	607	13000					2	800	495		
18	Szántovai budzságh			1032	94	207000					5	800	495		
19	" külső ispáni kert			—	782	132					29	260	5950		
20	Béregi budzságh			428	163	91400					112	595	16850		
21	" kisbérlet I. dűlő			70	—	9120					59	755	9011		
22	" " II. dűlő			70	—	21300					1	48	400		
23	" " III. dűlő			70	—	19640					8	880	423	303475	
24	" " IV. dűlő			69	1549	24000					7	314	718	94350	
25	Kolluthi legelő és kigyós			1530	195	282000					8	109	776	18690	
26	Gyurityi a) kisebb tő			2	618	3					9	109	776	18690	
27	" b) " " "			1	604	2					10	1080	1437	421000	
28	" c) " " "			4	429	5					11	1317	1130	421000	
29	Rácz-Militicsi erdő védlak			—	—	1200					Kis-Sztapári uradalom.				
30	Szántai legelőföld			2794	796	233953					1	769	300	1881. évi július 6-án	
Kula-óbecsei uradalom.						1881. évi július 5-én									
1	Óbecsei curia föld			494	881	123650					2	2064	89	477097	
2	" szőlőkert			8	570	2550					3	1821	388	438920	
3	" szőlőkert			2	460	675					4	950	140	220079	
4	" Stefanoovits-féle föld			8	1000	2200					5	2809	1210	933795	
5	Hegyesi nádas rét			—	201	20					6	2547	217	584818	
											7	4598	1251	1106227	

Zomborban, 1881. évi május hó 20-án.

HIRDETÉSEK.

1381. sz. Alsó Iső járási szolgabíróstól.
 kig. 1881.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh megye alsó Iső szolgabírói járáshoz tartozó Novoszele 1571 lakossal bíró községben megüriült község jegyzői állomásra pályázat hirdettvén, — ugyanaz folyó évi június hó 15-én délelőtti 10 óra-
 kor választás után betöltetni fog.

A pályázók felhivatnak, miszerint az 1871. évi XVIII. t. c. 74 §-a értelmében a magyar és német nyelvbeni képességüket bizonyító képesítési okmányokkal ellátott folyamodványaikat ezen szolgabíróshoz a választást megelőző napnak délutáni 5 órájára okvetlen benyujtsák, mert a később érkezők, figyelembe vétetni nem fognak.

Ezen állomással következő évi javadalmazások vannak egybekötve:

1. Készpénz fizetés 84 frt.
 2. 14 ⁴⁵/₁₀₀ hectoliter buza, pénz értékben 140 frt.
 3. 25 kiló só, pénz értékben 5 frt.
 4. 67 ²⁰/₁₀₀ kiló marhahús, pénz értékben 25 frt.
 5. 28 kiló faggyú, pénz értékben 25 frt.
 6. 112 kiló nehéz hizott sertés, pénzben 60 frt.
 7. 33 ⁶⁰/₁₀₀ métermázsa széna, pénzben 120 frt.
 8. 12 méteröl fűzifa pénz értékben 42 frt.
- továbbá 1/4 telek föld haszonélvezete, melynek adóját a haszonélvező fizeti és szabad lakás.
 Bács 1881. május 18-án.

Lánczok Antal.
 szolgabírói segéd.

Kerfi helyiség megnyitás!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség-
 gel tisztelettel tudatni, miszerint az

„ELEFÁNT”-hoz címzett vendéglő

kerti helyiségemet

junius 1-én ünnepélyesen megnyitom.

Melyre a nagyérdemű közönséget tisztelet-
 tel meghívom.

HANCZMANN IGNÁC
 vendéglős.

2-1

Egy eredeti allgawi

BIKA

és egy előhasi

TEHÉN

eladó Kulán

RÁCZ GYÖRGY PEPINERIJÁBAN.

De a ki azon épen nem indokolható közönyösséget tekintetbe veszi, a melyvel Zombor város művelt közönségének igen nagy része a most itt működő Csóka-féle színtársulat irányában viseltetik, a mely társulat oly jó, hogy ennél jobbat az állandó színházba sem kívánhatunk: — önként gondolkozónak lesz, hogy van-e Zombornak oly közönsége, melynek szüksége van állandó színházra, s a csekély jobb rész képes lesz-e ilyent fenntartani hónapokon át.

Ez méltán meggondolandó, mikor egy oly társulat, mint a most itt időző, nem bír a második bérletre elegendő bérlet kapni, és a közönségnek épen azon része, melynek vagyoni- és társadalmi állásánál fogva minden tekintetben tenni kellene a művészetért és nem mulatságért, minden kifogásmentes kifogással menti magát, hogy nem vehet részt a második bérletben.

Nem gondolják meg ezek azt sem, hogy mennyire örvendenek talán a közönyösségnek azok is, kik elvöknél fogva nem pártolják a magyar színészetet; sőt hitsorsosaikat, kik nem így tesznek, megszólják.

Ezeknek sem válik diszükre, hogy csupa ellenszenvből nem járnak színházba; csak azért, mert magyar. Hiszen ezzel csak arról tesznek tanúságot, hogy bennük a nemes élvezet és műveltség utáni ösztönnél és törekvésnél erősebb a magyar faj iránti indokolatlan és céltalan ellenszenv. Kérdem ezektől, mit tennének Bécsben, ha ott kellene lakniok? Mit csinálnak a Bécsben kénytelen lakó magyar ajkuak? Bizony akit műveltsége ösztönöz a színházba járásra, szépen elmegy a jó német színházba.

Jártam én már Belgrádban is, és azt tapasztaltam, hogy az ott lakó németek és magyarok csak úgy járnak a szerb nemzeti színházba, mint a szerbek; valószínűleg azért, mert művelt szórakozást keresve, nem nézik, hogy anyanyelvükön játszanak-e?

Azért, ha Zombor a művelt városnak akar látszani, pártolja az oly színészetet, mely azt úgy megérdemli, mint a most kínálkozó, ne keressen üres kifogásokat; hanem — bizonyítványt adva jó izléséről, művészetéről, járjon el rendszeren a színházba.

Üörösmart. *)

Hol a Duna szöke habja
A meder bal partját mossa,
Még a régi jó időkben —
Hollós Mátyás idejében —
Lent a szép alföldön áll,
Vörös Márta szikla vára. —
Büszke várban büszke lélek,
Rettegése volt a népnek!

„Mint a madár ágról ágra
Száll a monda szájrol szájra“
Unokáról-unokára
Ki lakott a büszke várba?
— Vár ura volt a legszebb lány
A legbájlóbb — a legszebb tán,
De a szép lány — büszke lélek
Rettegése volt a népnek!

Oly szép vala, mint a hajnal,
Elragadó, üde arccal,
De remegve gondolt rája
Valamennyi hü jobbágya.
Szeme villám, szava ostor,
Tenni kell, amint parancsol...
Ki a türest nem tanulta,
Oda menjen, s megtanulja!

Szint' övé a Duna habja,
S a robotot nem sokalja:
„Akinek jó kedve tartja,
Egy aranya visz át rajta!“
Hát a kinek nem volt hozzá?
— „Az a várba ment fel hozzá,
S hét nap-éjet szakadatlan
Tölte előbb a dologban.“

Szolga volt a jobbágy neki
Ki parancsát féli-lesi
Barom, ki csak parancsot ért
S elég a szíjj, ha várna bérlet!
Várt, remélt az elnyomott nép
„Ha beborult — derül is még!
Az a mord... a közös halál,
Vagy nősülőféj rá talál!...“

S volt is a kit megigézett,
De szívét nem az igézet,
Fagyos volt az, mint a lelke,
Semmi fel nem melengette!

*) Falu Zombortól kissé északkeletre, közel Bezdánhoz. A monda szerint, a faluhoz közel, ma már romokban heverő várban, hajdan Vörös Márta uralkodott. Zsarnok, ki jobbágyaival inkább baromként, mint emberhez illően bánt. A király végre megsokalván a folytonos panaszt, népe sóhóját — elhatározá, hogy Mártát foglyul ejti, és népét felszabadítva, más ur alá helyezi. Ez okból a vár urnőjét maga elé idézte — azonban a zsarnok lány félvén az igazságtól, hogy az esetleges fogóság megaláztatását kikerülje, — de büszkeségének akkor is hódolva, dusan öltözve, s négy fogatába ülve, a Duna hajjai közé hajtatott, — s oda veszté életét. — A király, intőpéldául az utókornak, a helyen, hol testét kihalászták, falut építtetett, s így lett megvetve alapja a mai Vörösmartnak. A rege Mátyás király nevével önkényesen van kapcsolatba hozva.

Olyant kívánt — amit egyse,
Mit elébe egy se tett le,
S ő kacagva hagyta oda:
„Hej lakzi így nem lesz soha!“

S a zsarolt nép... türe, várta,
Félve, bízva járt a várba:
„Ha az Igaz él az égbe,
Lesz a rossznak veszte-vége!“ —
Várva-várt és vágya végre
Mégfogamzott fent az égbe...
A leányvár drága híre,
Eljutott a trón elébe.

Leányvárnak cifra terme,
Csupa csillár, teles-telve,
Leányvárnak leány feje
Tivornyákban elmerülve...
Zúg a láрма, szól az ének
Hangjainál a zenének;
S visszhangozza erdő-halom:
Hej! nagy itt ma a vigalom!

Ezt a napot alig várta...
Nevenapját üli Márta;
Ezt a napot alig várja
A lányalók sokasága!
— „Rajta cigány — ha még bírod!
Hadd mulatok — a még bírok!“
„Ne báméskodj — henyé barom!
Nem neked áll a vigalom!“

„Kedves úrnöm! Vörös Márta!
Betegem van — haza várna
Tulnan lakik a Dunárol,
Sietnem kell, nagy a távol!“
„Szabadkozzol — tunya barom!
Nem tehetem s nem akarom!
Nincs aranyod! — No! keress hát
Azután szeld át a Dunát!“

Kegyes úrnöm! Szülő anyám
Haldoklik és látni kíván;
Ugy oda van, tán estére
Késő lenne holttestére? —
„Hej! az ostor! — ha nem érted!
Tanítsd meg a szolgálá népet!
Bosszantsz kutya! — A rossz anyád!
Hét nap mulva — mehetsz csak át!“

„Csak ez egyszer — csak ez egyre —
Most eressz el az egekre“ —
„Csak esdekelj! — ott az ég fenn!“
„Verjen meg az igaz Isten!“
„Hej! — a fátya! — ide hívek!“
Felhuzatlak szolgáló lélek!
— Halljátok-e hülye népek
Merre vagytok — hova tűntek?

Hát az ott mi — az a láрма,
Mi ütött le ide már — ma?!
Nyilik a zár... kürtszó harsan...
Hahó! — ide! a ki ott van!?
„Itt vagyok én gögös asszony!“
Hát hol a ki felakasszon? —
A ki ott van — az igazság...
Mátyás király jó le hozzád!

Fél nap ide — fél nap oda,
S fényesebb lesz a lakoma!
„Itt a követ, hogy a király
Este felé várdba száll!“ —
— Vörös Márta — mint a márvány,
Sárga, merev, mint a bálvány;
Gyáva szívvel nézi — látja
Hogy iramlík gyáva pártja.

„... Azt izeni Mátyás király
Este felé váramba száll...?
Hej!... Mit ír csak?... Nem! biz Isten!
Abból ugyan semmi sincsen!“ —
— Szól... sietve halad végig...
Pejke méne tág színéig...
Halkan susog: „Hohó! megállj!
Ily szép foglyod nem lesz király!“ —

* * *

Mi piroslik ott az égen
Mi az ott a messzeségen? —
Mintha csak a világ égne,
Lángol az ég kárpit-kéke!
„Nekem arra nem nagy gondom —
— Nem hazudok, ha azt mondom,
Furesz dolog az a láрма,
Valami baj van a várba.“ —

„Az a piros ott az égen,
A felhő a messzeségen,
Tudod-e mi, Vörös Márta
Lángbuházott szikla vára!“

— Vége van a tivornyanak“
A vendégek szét futának,
De helyette más zaj hallik,
Hanem azok vitéz hadik.

„Vörös Márta büszke vára
Ne legyen hü népem átka!
Jöszte ide árva népem!
Panaszold el bajod nékem!...
Földig égjen! — Tünj el átok!
Majd helyette mást csináltok!
Én meg a ki kormányozná,
Adok urat jobbat hozzá!“ —

No de hol van — még sincsen meg —
Vörös Márta, kit kerestek? —
Hát az ott mi?! „...“ Ott ringatja
Azt a Duna csendes habja!
Hej! ki hitte a ki látta —
A milyen szép — olyan gyáva!
Holló haja — hattyu teste —
Viz-iszaptól ázva-festve!...

„No bizony az Istenadta —
Magát hogy meg riasztotta...
Bizony Isten, nem hiába
Mondta szépnek a ki látta. —
Büszke volt a büszke lélek,
Nem feledem a míg élek.
S példaként a mult s jelenre
Jó, ha nem lesz elfeledve!“

S a helyen, hol hulla testét
A habokból partra tették,
Falu épült — partmentére
Vörös Márta — ő nevére
„S mint a madár ágról ágra —
Száll a monda szájrol szájra“ —
S nem hal el örök hazáján —
Kis Vörösmart népe száján. —

Bihari Gyula.

HULLÓ CSILLAGOK.

Bihari Gyula beszélye.

(Folytatás.)

„Inkább meghalok atyám!“ szölt a grófnő gyengéd hangon, de melybe némi dac is vegyült.
A gróf fájdalmasan tekintett reá, hosszan nézte őt s aztán hirtelen elfordítva arcát, kifelé indult.
„Ugy én halok meg inkább!“ susogá alig hallhatólag, de Julia mégis meghallotta azt. Rémülten gondolt a halkán kimondott szavak értelmére, mint villám járta át egyszerre minden izét a veszteség, mely a végzetes szavakkal őt ért; s atyja után rohant, hogy visszatartsa őt; de a gróf gyengén taszította el őt magától, és némán szemrehányólag tekintett reá.
„Elvállalod őt?“ — kérde még egyszer vissza nézve.

Julia közel volt a megőrüléshez. Azt hívé, hogy túlterhelt szíve azonnal megszakad, atyja utóbbi szavai éles törként járták át szívét. Fél a gondolattól, hogy atyját valami szerencsétlenség érte s remegve gondolt rá, hogy öngyilkosságot tervez. Habozott. Szólni akart, s a szó elhalt ajkain. Erre megállt, nem tudta mit gondoljon, mint szobor állt ott atyja előtt, tagjai megdermedtek, csak halvány ajkai rebegtek valamit. Szívében a tiszta, önzetlen szerelem és a szülői szeretet szellemei viaskodtak, ezer s ezer féle kínokkal gyötörve! mindenik szívét kívánta, és nem tudta, melyik erősebb, melyiké lesz a győzelem, melyik fogja majd szerteténi azt?

„Nem!“ szölt végre öntudatlanul, de nem mozdult, még mindég mereven állt ama helyen, tagjait megbénítá a tompa fájdalom. A gróf némán elhagyá a termet s aztán csend lett, csak a távozó léptek tompa zaja visszhangzott még egy ideig az üres folyosó csarnokzatában, végre az is elhalt. Julia még sokáig mozdulatlanul maradt és mereven szegzé tekintetét a helyre, hol atyja eltávozott. Még mindég nem volt tisztában önmagával s nem tudta megérteni atyja imént halkán kimondott szavait s az erőszakot, melylyel eljegyzését a gróffal, sürgeti. Egyszerre halk sikoj röpiült el ajkairól, lassú sziszegést hallatott, miközben néhány tört lépést tett a szőnyeg ajtó felé s görcsösen összeszorított kezeit szívére nyomva, a padozatra hullott. Elalélt. A fájdalom megtörte a gyenge nő. Ott feküdt a drága szőnyegekkal borított padozaton, selyem fürtei körülbelegve gömbölyű vállait, mozdulatlanul, némán, semmi életjelt sem adva, mint halott, mint egy a vad vihar által kitépelt szende lilium... Minden csendes volt. Csak az alélt leány időnként megszakadt lélekzete zavará meg néha a halotti csendet. Oly szép volt e leány így! Puha, pihegő melle időszerint emelkedve, esve, emelni látszottak kezeit. Oly szép volt! Oly csodás báj ömlött el alélt tagjain, a mint így hanyagul a padozaton hevert, mely képes pillanatra megdermeszteni az emberi tagokat s az ember szenvedélyét emésztő lángra gyulasztva, elméjét egy más világba, a gyönyörök honába ragadja.

Egy fél óra mult el így s Julia eszmélni kezdett. Első pillanatban zavartan tekintett körül, s elméjét összeszedni igyekevé, hogy magának a dologról magyarázatot vegyen. De a másik pillanat meghozá a mit keresett, sietve emelkedék fel, egy könnyű sikoj hagyá el ajkait, s atyja nevét rebegve, tört léptekkel rohant az ajtó felé. Borzasztó gondolat villant meg agyába, kétségbeesett atyjára gondolt. Emlékezett mindenre, a mi vele történt. Tudta, hogy hosszabb

4. A temerini bíró és esküdt a pétervárad kapitány ellen panaszok, hogy ez az ő földjeik szomszédságában szállásokat építtetett, hogy így alkalmat találjon civódásra és hogy idővel saját földjeikből kiszoríthassa; már is rongálja és eltünteti a határokat. — Pásonló panaszok van a csürogi kapitány ellen is, aki kölesvetéseket akarja eltapasztalni.

5. A turiai bíró és esküdt súlyosan bepanaszolja a sz. tamási kapitányt, aki az ő határait annyira megnyirbálta, hogy maguknak sem szántóföldjük, sem kaszálójuk, sem legelőjük nincsen; sőt avval fenyegette őket, hogy a házakig minden földet el fog tölteni. A szegény falusi nép kétségbe van esve és nem képes magán segíteni, ha a vmegye meg nem védi őket; annál inkább mert a csürogiak is folyton zaklatják és földeiket pusztítják.

6. Az obrováci bíró és esküdt hasonlóan a palánkai katonák ellen panaszok; ezeknek kapitánya több mint 600 gyümölcsfát vágatott ki az obrováci határban tűzifának, és a falusiak marháját összeszefogdostatta és csak 1—1 garas bírság befizetése után adja vissza gazdájuknak.

7. A beregi bíró is panaszok, hogy a zomboriak ellen, hogy az eddig jogosan és békében bírt Godecsova pusztáikat erőszakosan tőlük elragadták és így megélhetésük alapjától fosztották meg, minek következtében adójukat sem képesek befizetni. — A koluti bíró Periskity Márton is bepanaszolja a zomboriakat, hogy valami 50 láné koluti földet tulajdonítottak el maguknak.

8. A zombori bíró is (itt is a város egy része kamarai és egy része katonai volt) bepanaszolja a zombori kapitányt, Brankovics Jánost, hogy egy bizonyos Petosova nevű pusztájakat, melyet a kir. biztosok a kamarai alattvalóknak osztottak volt ki, erőszakkal tőlük elvették; nekik pedig különben is igen kevés földjük levén, erről is leszorították, és vetéseik elgázoltatták. De még a Sivolya nevű földrészeket is a katonák szántják és itt építették szállásaikat, míg a kamarai alattvalók ez után az adót kénytelenek fizetni.

9. A doroszlói bíró panaszok, hogy a katonai hatóság alá tartozó kőborló „Siakonok” a Bresztovac nevű pusztát elfoglalták és a doroszlói határt majdnem egészen a falug eltulajdonították és használatba vették, míg ők mint adófizetők alig élhetnek meg.

10. A kupuszinaiak panaszok, hogy Grünani nevű földjéről a zombori rác katonák a kazlakba rakott szénájukat elvették, sőt e földjüket magát is erőszakkal el akarják ragadni.

11. A prigróveci szi. ivániak is a zomboriak ellen panaszok, hogy Bukovác nevű pusztájakat erővel elragadták.

12. Dality Pauko keresztúri bíró és Milassin Czarevity esküdt panaszos adják elő, hogy ezen falu a Rákóczy-féle mozgalmak előtt nemcsak a keresztúri határnak, hanem Kerekity és Tamana pusztáknak (utóbbinak csak felében) zavartalan birtokában volt és a pétervárad várparancsnokok (Nehem, Löffelholz, Tiller) által is elismertették, s még ama mozgalmak után is békében maradtak, míg nem a Palánkai helyezett mostani palánkai kapitány a nevezett Tamana és Kerekity földrészeket, Movának felét, sőt a keresztúri földeknek nagyobb részét is erőszakkal tőlük elvette. Ennek oka az, hogy míg az országos összeírás szerint a palánki sáncra csak két század van bejegyezve, jelenleg itt két ezredet is lehetne találni; annyira szaporodott itt a népesség. Van nekik a következő népes puszták: Bulkesz, Kerekity, Vizinda, Plavsin szállás, Bicsanszky szállás, Szmolnyanovity, Uros, Rajkov szelo, Knesevity szállás, Miskov szállás, Zlatno glavac. Ezek gazdag és igen népes helyek és adózás alá nem esnek; a kamarai helységekből elszórtabb jobbágyságok itt rejtik el. — Ezen kívül vannak nem lakott puszták is, t. i. a keresztúriaktól elfoglalt fél Mova, Paulovac, Mandra, Lyublesity s több más, s mind ez még sem elég nekik. Azért ha a vmegye nem veszi védelme alá ezen falut, tovább itt meg nem élhetnek és a közterheket nem képesek elviselni.

13. Hasonló panaszt és kérelmet intézett a vmegyéhez ezen palánkai sánc ellen Bukin falu is.

14. Szivác kamarai falu bírja Kalenty Sztojko és esküdt Priradj Ilija panaszok, hogy a zombori rác pópá Veszen a szivaciakhoz tartozó Peravnica pusztában kutat ásatott és ezen címen most a pusztának mintegy hatod részét erővel magának tulajdonítja.

15. A szontai bíró Klapsity Iván jelenti, hogy a zomboriak mintegy 30 lánéot foglaltak el Lapsova nevű kamarais pusztáikból.

16. Bukesinovic falu bírja Maszlár panaszok, hogy a zombori sáncokhoz tartozó Gakovában lakó „Siakonok” tőlük Prekaja pusztának majdnem harmad részét elragadták.

17. Kupuszina bírja Maximovic Maleta és esküdt Milisevic Márkó panaszok, hogy a kamarától haszonbérbe vett Runyani (?) nevű pusztáikból a zomboriak mintegy 30 lánéot eltulajdonították és még folyvást többet foglalnak el; valami négy szekér szénát is vittek el innen.

Iványi István.

Színház.

Kedden Boross jutalomjátékán botrányos kevés közönség volt. Pedig úgy ő, mint a „Nagyralátó” megérdemelte volna. A divatos nagyzás és annak a tönkremenésel szinté átká, lélektani következetességgel van benne lefényképezve. Vedress (Kádas) a fejlődés egyes mozzanatait gyönyörűen érvényre juttatta; s a heberhurgya feltűnéseket nyelvagyválás mindig sikerült. Felesége (Tökés E.) kivált a családi bukást látnoki lélekkel sejtő anya tehetetlen életemésztyö gyötrelmének pompás színészsévével és a mindenható szeretet megboosajtó jelenetének sikerével remekelt.

Leányuk (Pajor E.), igen kedves volt; énekei zajos tetszésben részesültek; hogy a színmű szövegével csak lazán függöttek össze — nem tudjuk, az ő hibája-e? Általában is megjegyezzük, hogy erre a rendezők több gondot fordíthatnának; mert minden csak ott szép, a hová beillik — tehát a dal is.

Kiss Pista szépen énekel; hangja elég erős, terjedelmes és rokonszenves; de még merevül mozog. Halani jó, látni nem.

Györe jól adta a világesaló szájhöst. Kóbi (Vihary) csak azért keltett annyira józú kacajt, mert szerepe nagyon hálados volt; különben a zsidó-magyar tájszólást elég gyengén mimelte.

A mellékszereplők megfelelték feladatuknak. Hát Boross?

Le a kalappal! Ennek játékában egy szemernyi kivétöl se volt.

A jó szolgát, a háza romlásában lelkéből résztvevő hü eselédet, az önértetes külső családtagot, mindazon tisztán életből vett sok elemű szerepeket, melyek egy ur ömögében és bujában szívből osztozó eselédnek kijutnak, annyi élethűséggel, bensőséggel, természetesen modorral adta, hogy nem a rendes színházi közönséget, de egész Zombort megérdemelte volna nézőül.

E darab megérdemli, hogy ismételtessék; mert új, jó, tanulságos és gyönyörű összevágással játszott. Boross pedig lelje — bár vékony — jutalmát abban, hogy akik ott voltak, nem szokásból, hanem művészetéből kényserítve éljenek.

Ezt az estét soká nem fogják elfeledni a jelen voltak; mert rajta nemes élvezetből bőven kijutott. Szerk. Szerdán másodszer áttük a társulattól a „Kornevilli harangok” című operettet. Ez az előadás nem volt oly sikerült, mint az első.

A szereplők közül kiváló díszetét illeti meg Pajor Emiliát, a kedves Szerpolettet, Kocsis Irmát és Borossot Gáspár apó szerepében.

Kiss Pista (Henri) szépen énekel, de itt-ott elébe vágott a zongorakíséretnek.

Fekete rekedsége miatt kénytelen volt Grenicheux szép keringőjét is kihagyni.

A kardalok nem sikerültek; s ezen kár volt az énekeseknek annyit nevetni. A rendezés körül is voltak hibák. Közönség esekély számmal volt; mi kétségessé teszi, vajjon csakugyan „közkívánatra” adatott-e.

Csütörtökön esekély számu közönség előtt felemlt helyárrakkal Szigeti egy telvonásos helyes kis vigjátéka: „A becsületszó” került színre.

Csókáné és Vedress igen jól játszottak és sok tapsot kaptak. Vihary nem fogta fel elég helyesen szerepét. Györe és Szilágyiné játékában több volt az igyekezet, mint a siker.

Az egygyed tiz óraor végződött színi előadás után a bajai születésű 8 éves kis Frankl Mór mutatta he bámulatos fejsszámoló tehetségét.

A péntekre Frankl fellépésével „közkívánatra” hirdett előadás részvétlány miatt elmaradt. — r. —

Szombaton Csókáné javára „Hunyady László halála,” Dobsa 5 felv. szomoromüve adatott, zsufolt ház előtt.

A jutalmazandót a közönség valóságos esokor-özönnel fogadta; a kitapsolás megháromszorozódott. Mi mindig azt hittük, hogy Rinow Agnes fogja majd adni; mert Gara Mária (Csókáné) nagyon kis, nem szingazdag, szoval szép, de nem jutalomestei szerep. Azért amit kedvessé, jóakarát és helyes felogás alkothat belőle, megalkotta. Ronow Agnes (Tökés Emília) mint mindig, drámai otthonossággal és fáradhatlan buzgalommal végezte közvetítő szerepét. Kiss (Cilley) a morgadalmas, marcona, indutas nagyravágót; Boross a színjátszó, állhatatlan, alattomos Garát; Vedress a hazaszerető, lemondani tudó, egyenes lelkű Hunyady Lászlót; Szilágyiné a Hunyadiak anyját, mind versenyző igyekezettel adták. Vihary hosszu nehézszerpét, mint V. László, fel is fogta, tudta is; igyekezetet annyit tanusított, mint egy más se; hanem királyi fölléptében erőtetett a méltóság, tettetett a páthos. Inkább nagyzó, mint fölséges ember állt előtünk. Ez természeti hiba lesz; mi különben átgondolt és mindig indokoltan kimért játéka érdeméből kiesít se von le.

Az apródok stb. nem sokat ügyetlenkedtek.

A gőzfürdőszerűleg meleg terem a legjobb estét is türehtennévé, mint tavál, az idén is hangsúlyozzuk, hogy miután minden évben csak májusban jutnak színeszeink, kifizetné magát egy állandó színikör építése. Szerk.

Vasárnap „A legény bolondja,” Kórodi Péter sokat emlegetett pályadijat nyert népszínműve került színre. A darab mesterkéllyel jelenetése, a legtöbb unalomig látott alak, a köznapias és sokszor felesleges jelenetek, valamint a főszereplők nagyobb részének gondatlan játéka egyaránt okai voltak, hogy az előadás nem csinált hatást. A főbb szereplők közül csak Pajor Emiliát és Csókánét emelhetjük ki. Boross nem fordított elég gondot játékkára; Kiss Pista ez estén még ügyetlenebb volt, mint máskor, s Györe sem nyújtott jobbát, mint a minőt egyáltalán képes. Szilágyiné rikoltozása kiállhatatlan volt. Közönség közép számmal. — r. —

Hírek.

A hiv. lapból. Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére, a kalocsai főszékesegyháznál: Lichtensteiger Ferenc éneklő kanonoknak az olvasó kanonokságra, Scherer János örkanonoknak az éneklő kanonokságra, dr. Hopf János kanonok és szent Párlól nevezett bácsi prépostnak az örkanonokságra, Molnár János kanonoknak és székesegyházi főesperesnek a szent Párlól nevezett bácsi prépostságra, Bagó Gergely kanonok és bácsi főesperesnek a székesegyházi főesperességre, Majoros János kanonok és tiszai főesperesnek a bácsi főesperességre és Latinovic Gábor idős mesterkanonoknak a tiszai főesperességre való fokozatos előléptetését jóváhagyom. Kelt Bécsben, 1881. évi április hó 29-én. Ferenc József, s. k. Trefort Agoston s. k.

A fenséges koronaörökösök által a budai kir. várpalotában f. hó 19-én adott estélyre a Zombor vá-

rosi küldöttség valamennyi tagja hivatalos volt. A 21-én tartott és Ó Fenségeik tiszteletere a fővárosi „Vigadó”-ban rendezett báball Hoffmann Mihály polgármester, Brankovits György s dr. Csihás Benő vettek részt. Ugyancsak Ó Fenségeik tiszteletere f. hó 22-én a népszínházban tartott díszelőadásra a polgármester s Virter Károly volt szerencés megjelenni. A Tisza miniszterelnöknél ugyancsak 22-én rendezett táncestélyre a küldöttség valamennyi tagja hivatalos volt.

Bács-Bodrogh vármegye közönségének a koronaörökös párhoz intézett és multkori lapszámunk homlokoldalán olvasható felirata, pompás kékbársony táblába van foglalva. A Posner-féle műintézetben készült munka első oldalán szent Pál apostol, e megye véd-szentje, középen foglal helyet. A mű négy sarkában gazdag tömör ezüstözött magyar stílu fantázia virágok ragyognak; a hátsó oldalon pedig a magas esküvő kelte olvasható. Belül fehér atlasz belésben gyönyörű götszerű betűkkel, a címező szavaknál aranyozottal, a felirat díszlik, a megye közönsége nevében az alispán által aláírva.

Bittermann Nándor a zombori kaszinó-egyleti dalárda alapító tagja lett. Ugy halljuk, hogy ő a második az alapító tagok sorában. A dalárda alapító tagjainak adományait tökéskíti, s szándéka abból idővel ének- és zenekolnának vetni meg alapját. Ha nyomorúságos zenei viszonyaink között városunk annyi tehetősebb lakosa megszívlelné, hogy mily nagy szükségünk volna jóra való ének- és zenetanodára, a dalárda bizonyára több alapító taggal díszelhetnének. Megjegyezzük még, hogy az alapítók a dalárda minden előadására állandó szabad belépőjegyet kapnak, s ez által befizetett pénzüket kamatja bőven megtérül.

Valasz. A „Bácska” 20-ik számában közzétett azon panasz következtén, hogy a zombori m. kir. dohány raktár jelenleg két kros szivarokkal nem rendelkezik — a közönségnek jobban felfogott érdekében — ki kell jelentenünk, hogy e vád alaptalan, alaptalan pedig azért, mert említett gyártmány a raktárból évek óta egy napra sem fogyott ki, mi bárkinek kívánságára a rendes hivatalos órák alatt az ebbeli számadásokból minden kétséget kizárólag beigazolható, s ha bárki ily nemű felszólalásra magát jogosítottnak véli — úgy véljük — helyesebben tenne, ha előbb a tőzsérek készletének ellenőrzésére hivattott pénzügyőri biztoságnál emel panaszt, és csak aztán ha ez eredményhez nem vezetne, lépne — persze helyesebb alapon — a nyilvánosság elé. Emnyit a kívánt megnyugtatósul. Teljes tisztelettel Kubitska s. k., raktár főnök. Weimann s. k., kez. tiszt.

Joannovits Száva üzletkönyve szerint május 7-én csakugyan nem volt Falcione nagy tőzsérmél rövid szivar. Hogy miért nem volt, azt keresse, aki arra illetékes. Szerk.

Szabadkán árvíz. Szabadkán e hó 16-án a túlradt nagytrét — dacára a töltéseknek — áttörve a gátot a városba rontott s annak félreeső, alantabb részeit elöntötte. Különösen a „Semlyék” városrészt került a vízbe. A baromvásártért egészen ellepte, betört a házakba, termébe, itt-ott a városban levő esatornák megáradtak stb. A városi tanács megtegte intézkedéseit s a vizet, a mennyire lehetett lecsapolták, miután annak mint mondják, mintegy 40 ház lett volna áldozata. A palics is árad.

Dr. Schlosinger Samu, megyei járásorvos, kijelenti e lap utján, hogy szegény tanulókat ingyen gyógykezel.

Hymen. Mezey Imre, titeli szolgabíró segéd, eljegyezte Csunovits Elvira kisasszonyt Titen. — Kompoth Kálmán, hajósi segélyjegyző pedig Kukola Jozefin k. a. t Zomborból.

Szabadkán Loketits V. nevezetű pusztai lakos, e hó 13-án felakasztotta magát. Tettének oka ismeretlen. A hullát a megtalálás után a városi kórházba szállították boncolás végett.

A budapest-zimonyi vasutról szóló törvényjavaslatot a képviselőház közlekedési bizottsága változatlanul elfogadta, s most a pénzügyi bizottsághoz fogja átteni. Felszólalt a javaslat ellen György Endre főkép azért, mert nem látja biztosítva a Konstantinápolyba vezető irányban a bolgár szakasz kiépítését; a Szalonikival elérendő csatlakozást pedig inkább az angol és francia kereskedés érdekében levőnek tartja. Ivánka Imre helyesli a javaslatot, habár nincs is minden biztosítva, amit elérni kívánatos lenne. A részletes tárgyalásnál Ráth Károly kérdésére a közmunkaminiszter kijelentette, hogy e vasut létesítésénél a magyar ipar lehetőleg elsőseggben fog részesülni. A bajai szárnyonlat illetőleg Ivánka határozottan kimondatni kívánja a törvényben, hogy az Szabadkánál ágazzék ki. A miniszter felszólalása folytán a kiágazási pont, ugy amint a javaslat is kívánja, nem jelöltetik meg.

A közlekedésügyi miniszterium az alföld-fiumei vasut üzletgazgatóságának rendeltetleg közzönetet szavazott azon erélyes és hathatós eljárásért, melyet ez a déli vasutal szemben a Fiuméra való árutorgalom élénkítése és előmozdítása körül tanusított. A déli vasut ugyanis a fiumei forgalom hátrányára kizárólag a trieszti forgalom előmozdítása érdekében cartellra kívánt lépni az alföld-fiumei, a mohács-pécsi és a pécsbarcsi vasutal, illetve azokkal, a már lejárt félben volt cartell megújítani. Ezzel szemben az alföld-fiumei vasut az ez ügyben megtartott tariffa-értekezleten nyilvánítá, hogy a cartellt csakis azon esetre fogja a tárgyalás alapjául elfogadni, ha ugyanazon kedvezmények, melyek a trieszti iránynak adattak, a fiumei irányításra is alkalmaztatnak.

A Szabadkán működő szerb színtársulat — így írja levelezőnk — e hó 19-én Tóth Kálmán jeles költőnk szobra javára rendkívüli előadást tartott. Szilgietti Ede a „Mama” című 100 drb aranyat nyert vigjátéka került színre az ottani szerb dalárda közreműködésével, a mely alkalomra az „Ifjusági kör” is készséggel ajánlotta fel közreműködését. Az előadást megelőzte „Ravanice építése” első felvonása, éneklé a szerb dalárda — és „Tóth Kálmán emlékezetére” eléggé fűzfá oda, egy bizonyos Müller Gyula ifjusági kör tagtól, szavalt — elég rosszul — Blau Géza, ugyancsak ifjusági körbeli tag. Az előadás maga kitiünően sikerült. Telt házzal. Mintegy 300 forintnyi tiszta jövedelemmel. Eljének a derék szerbek!

Baján új takarékpénztárt akarnak alapítani. Kár.

Az öngyilkos Bárd Burghardt kapitány hulláját öt hónap után Monostorszegh alatt, máj. 21-én a Dunából kifogták.

Szombaton néhány család a Sikorában kedélyes gyermek-majális rendezett, melyen persze a nem gyermekek is jól mulattak. A legérdekesebb volt a mulatság azon mozzanata, hogy a sok vadász közül egyedül Szakáll ügyvédnél lőtt bele a célba.

A „Palics” fürdő megnyitott, ki e nyári évadban a hős fürdői levegő után vágyik, siessen oda! Palics, a szép, a kellemes Palics! A víz leszorítva, a fürdők készen, egyedül az arena vár még a megalkotásra. A fürdő népesülni kezd.

A nmlgu kultuszminiszterium a zombori szerb színi választmányának a főgymn. szegény alap javára adott jótékony előadásáért elismerését nyilvánította.

Bajára miniszteri biztos fog a képviselőház szünete alatt kiküldetni, hogy a szárnyvasút irányát illetőleg előnyterjesztést tartson a helyszínen.

Csávolyon Tóth György kutba ugrott, de kihuzták. Aztán az apja szalmahúzó horgot akasztott a nyakába s úgy hurokta halálra az udvaron.

Szabadkán Laner Miklós huszárhadnagy eljegyezte a kedves Leovits Mariska k. a.

Prohászka Imre újvidéki lakos, Kelemen, Lonsárovi Sándor bezdáni lakos Ligegi vezetéknévet vettek föl.

A szabadkai főgymn ifjuság — mint értesülünk — jövő hó 11-én a megejtett érettségi vizsgálatok után, végre valahára majális rendezend.

Magyar nemzeti színiest. Heti játékkend: Kedd, május 24 Fabricius úr leánya. Willbrand színműve itt először, bérl. 3 sz. Szerda, máj. 25 Znojemszky Ferdinánd karnagy jutalomjátékával Háromcsőrű kacska. Operette, bérl. szünet. Csütörtök máj. 26. Mukányi. Csiki vígjátéka, bérl. 4. sz. Péntek, máj. 27. szünet. Szombat, máj. 28. Orpheus az alvilágban. Offenbach operetteje, bérl. 5. sz. Vasárnap, máj. 29. Nótás Kata. György Vilmos népszínműve, bérl. 6. sz. Hétfő, máj. 30. Rosenkranz és Gildenstein. Vígjáték itt először, bérl. 7. sz. Kedd, máj. 31. Kis doktor (Dr. Piccolo). Operette itt először, bérl. 8. sz. E változatos sorrend, a színészek itt töltendő idejének rövid volta, valamint azon két körülmény is, hogy ily jó színészeknek lanya pártolása, Zombortól a jó társulatok hosszú időre elidegenitné, és hogy némileg a zombori intelligencia becsületigényi feladata is, mindenki által jónak vallott színészeinket anyagi kár nélkül engedni távozni: mind oly okok, melyek a közönséget, a mennyire ki teheti, tömeges bérlésre, illetőleg az előadások látogatására buzdítják.

Dr. Vaaly Emil, mint törvényszéki joggyakornok, városunkba telepedett.

Népesedés. Május 1-től 7-ig Zomborban 96-an születtek, 59-en meghaltak. Az ilyesmit máshol a tisztifőorvos a közönség iránti tiszteletből a helyi lapnak is beküldi.

Szabadkán pályázat nyílt senatori állomásra e hó 14-én elhunyt Hídegh Árpád helyébe. Az alkaptányi állomás híhetőleg e hó folyama alatt fog betöltetni.

Beküldött. Minthogy a „Bácska” a nyilvános rendeltetést, akárhonnan kerüljön, megroja: Zombor városa szépérzékét igazolandó, az utcákat világos nappal söpörteti. Legyen szives t. szerkesztő ur e gondosságot nyilvánosan elismerni; mert eddig nyilván azért söpörtettek nappal, hogy önnök okvetlen alkalma legyen a futasztó portól rájönni a város atyáskodó rendszeretére. Hiszen ha este vagy hajnalban söpörnének, mint holmi Budapesten, Bécsben szokás, ön sohase dicsérhetne volna meg ezen valóban szemetszuró ügybuzgalmat. Egy városzháztéri söprüpor föjtogatta lakos.

Bulkoz. Folyó hó 17-én községünk iskoláiban Bierbrüner Gusztáv ó-kéri ágost. evangélikus lelkész, mint a vizsgáló bizottság elnöke, elnökléte alatt tartott vizsgálatok alkalmánál azon kellemes tapasztalást szereztük, hogy tanuló ifjuságunk mindnyájunk örömeire a magyar nyelvben legvakmerőbb reményeinket is túlhaladták; s ezt teljes elismerésünkkel mondva Hamel Dániel tanító úrnak köszönhetjük, ki fáradszatos szorgalommal igyekszik a magyar nyelv ismeretét terjeszteni. Az ő osztályában magyar kérdések tettek minden tantárgyból s a kérdések a gyermekek által ritka szép kijelöléssel feleltettek meg természetesen szintén magyarul. S a gyermekek, mily hajlammal vannak e nyelv iránt, s mily öntudatosan fénylett arukmódon magyar kérdésre magyarul tudtak felelni; öröm volt nézni, s nem esalatkozunk reményünkben, hogy egy év-tized múlva községünk ifjai legnagyobb része birtokában lesz a szép magyar nyelv. Nemkülömben Bartsch D. János tanító úr osztályában is a vizsgáló bizottság teljes meglepedésére felelték a gyermekek a hozzájuk intézett kérdésekre s feltünően észrevehető volt azon jótékony hatás melyet nevezett tanító úr által behozott s a fővárosban is gyakorlatban levő tanmód és rendszer használata előidézett; fogadjja ő is teljes elismerésünket. A vizsgálatok befejezése után egy bizottsági tag ösztönözve a gyermekeknél észlelt magyar nyelvben lett váratlan előhaladást — indítványozta: miszerint a tanulók elsei közt jutalomdíjjal osztassanak szét mely célból említett bizottsági tag néhány ezüst forintot le is tett. — Miután Bierbrüner úr mint elnök a gyermekeknek az általuk tanusított szorgalmat megköszönve, ezen ritka tapintatu paedagog ily szavakkal fordult Hamel D. tanító úrhoz: „fogadjja legőszintébb elismerésemet s köszönetemet nemcsak fáradozásáért, melyek kedvező eredménye különösen a magyar nyelvvel tünnek ki leginkább”. — Örömmel veszem észre, hogy haladunk és magyarosodunk.

Gajdobrán f. é. június hó 1-én községi orvos választás lesz s esodálni való körülmény az hogy ezen aránylag igen háladálos állomásra eddig még csak egy (!) pályázó jelentkezett.

Tomerin. Amint neszt vesszük Dr. Tessényi Pál az összes gyógytudományok tudoraki jelenleg Új-Verbászban lakik nálunk szándékozik letelepedni. Kívánatos is volna ezen körülmény, mivel községi — különben igen derék — orvosunk aggkora folytán testi fogyatkozásokban szenved, mi őt teendőiben sokszor gátolja. W. B.

„Pauline Fritz” 21-éves korában meghalt. Nem kevésbé sajnáljuk a kedves hölgy korai elhunytánál azt, hogy sem őt sem a közönséget nem érdemesítette környezete, magyar gyászlapra. Pedig derék magyar zsidó leány volt!

Zombor kitüntetése. Az Eszéken ápril végén a tótországi kertészeti egyesület helyiségeiben tartott virág gyümölcs- és díszfa kiállításra a gyümölcs- és díszfa osztályban az első díjat Gooser Vitályos, Zombor város derék szakértelmű kertésze nyerte. A jutalom aból áll, hogy Zombor város díszes öklevelet kapott. A virágosztályban pedig Molnár Lajos, Goesersegédje, ennek engedelmével kiállította csoport- és szőnyegvirágait s erre a második díjat nyerték el. Mídon ezen örvendetes és Zombor város kulturérzékét fényesen kitüntető ténny regisztráljuk, nem mulasztjuk el közönségünk ezen kitünő szakértelmével vezetett városi kert minél gyakrabbi igénybevételére buzdítani. Végül megjegyezzük, hogy e hirt nem a városból, nem is Zomborból, hanem Eszékről ismeretlen német kézből kaptuk. Mert a városnak kisebb gondja is nagyobb annál, hogy a közönség az önfizette kert és kertész állapotáról még díszeset is hallhasson. Ha meg nem szoktuk volna ez indolentiát, azt mondanók: elég szomorú!

A Ferenc-csatorna részvénytársaság ma tartá Türr István elnökléte mellett IX. évi rendes közgyűlést. Elnök a közgyűlést megnyitván, előadja, hogy összesen 4260 részvény tétellett, hogy a kormány részéről gr. Szapáry István kormánybiztos van jelen. A felváltott s egyhangulag helyesléssel találkozó igazgatósági jelentésből kiemeljük a következőket. Az a törekvés, hogy a Ferenc-csatorna a Béga hajózhatóvá tételére és a vukovár-samatzi csatornák elkészítése által kiegészítessék, fájdalom még ma sem éretett el. Ezen törekvéstől azonban a társulat le nem mondhat. Addig is igyekezett az igazgatóság tőle kitelhetőleg a rendelkezésre álló eszközökkel mindent megtenni, hogy minél kedvezőbb eredményeket érjen el, fejlesztvén a csatorna üzletének minden egyes ágait, s a csatorna fenntartását illetőleg oly rendszert létesítvén, hogy az ebbeli költségek később lehetőleg kevesbitethessenek. És az eléretett a nélkül, hogy az évi költségvetés határain túl kellett volna menni. Az öntözést illetőleg, a társulatnak Verbáson berendezett, a legszebb eredményeket felmutató 118 holdnyi minta öntözésen s a kir. kormány által P.-Peklán berendezett 100 holdnyi öntöző telepen kívül, gróf Chottek Ottó futaki uradalom 200 holdnyi terület öntözésére szerződés kötöttett, melynek berendezési munkálatai folyamatban vannak, továbbá 800 holdra nézve is ezen uradalommal tárgyalat folytat az igazgatóság, melyre nézve a tervek készen vannak. Az öntözést illetőleg a nagyobb fejlődésnek utját állották a vizáradási változások s a szerfelett nedves időjárás. A csatornai forgalom könnyítése végett a sodronykötél-vontatás elkészült s a forgalomnak átadott. A múlt évi kedvezőlebbébb termés miatt az évi forgalom 63,000 forinttal volt kevesebb az előző évinél. Közlekedett 2091 üres hajó, 2760 terhelő hajó 3,021,888 mmássa rakományval, 99 üres tutaj, 1346 terhelő tutaj. Összes bevétel 191,145 firt 80 kr. Gazdasági bevételek 35,813 firt 45 kr., kamat fejében 99 firt 44 kr., sodronykötél vontatási díj 261 firt 45 kr., összesen 227,320 firt 145 kr. A közgyűlés egyhangu helyesléssel fogadta az igazgatóság előterjesztéseit, a felmentvényeket megadta, a mérleget helybenhagyta. Ezután Arnfeld angol részvényes több társai nevében is töredéket, de eléggé érthető német nyelven megköszönte az igazgatóság buzgó törekvéseit, s azon óhajnak adott meleg kifejezést, hogy a különben is célba vett csatorna kiépítése által (Béga és a vukovár-samatzi csatorna) a társulat tere kiszélesbitessék s az Európa gabnatarának nevezett Bánát és a magyar Alföld részére Amerikának a verseny lehetővé tétessék. Türr István előadja, hogy ő a Ferenc-csatorna vállalat érdekében évenként 15,000 kilométernyi utat tesz meg, de nem sajnálja a fáradságot, csak szolgálatot tehessen hazájának. Bácsmegeye a csatorna által egy millió nyer évenként a szállításokban, ezenfelül 100,000 hold ármentesítettét általa s naponként 2 és fél millió liter belvizet vesz fel medrébe. E vidékre tehát szemmel látható, kézzel fogható eddig is a haszon.

A budapest-zimonyi vasút építéséhez a kormány kisajátítási biztosok dr. Szilágyi Olivér országgyűlési képviselőt s Szivák Imrét nevezte ki.

Beküldött. Bács máj. 15. — Mulkor egy délután feldult vonásokkal, lélekszakadva szalad ki egy úri ember lakásából s jajaftva mondja el, hogy ő kocsisát agyon ütötte. A jó szomszédok vizsgálatásként bizonyosan azt mondhatták neki, hogy magát feljelenteni menjen, mert a következő pillanatban már a szolgabírói hivatal felé látjuk őt sietni. A szolgabíró úr 6 heti szabadságát élvezendő furdőre utazott; no de ott van a szolgabírói segéd úr, majd elintézendő a dolgot! Az elintézés nyomait látjuk is már, — ott vizsik az időközben némileg életre jött kocsisát a községházához, hogy majd ott — bezárják! De nem elég ez még. Az a verekedni szerető úr igen jól tudhatja — mint egykori szolgabíró — miként kell az ily esetekben eljárni, — most már mi is tudjuk! nini és milyen egyszerű! — Szépen felpakolni és illetőségi helyére toloncoztatni kell! — így legisjobb, leg-alább hallgathat a krónika!!!

Mutattak előttünk két zálogcédulát; egyik Müllertől, a másik a szabadkai zálogintézetből való volt. Amaz a tárgyra 8 firt adott s egy hónapra 71 krt vett utána kamatul; emez 10 firta csak 57 krt szinte egy hóra. Miután azt nem lehet fölteni, hogy a helybeli két zálogház más más „hatóságilag engedélyezett” taksát szed; Müller eljárása ezennel megrovólag köztudomásra hozatik s a közönség hasonló visszaélések megszüntetése céljából — de csak jogos — panaszaik megtételére szólítatik.

Vissy József, megyei aljegyző kedves kis csecsemő leánya, a múlt héten elhunyt.

Irodalom. Budapesten (Városháztér) Aigner (Abonyi) Lajosnál megjelent a szépirod. könyvtár 30 kros füzetéből: 11-ik Mindenütt és sehol. Tárcaszerű, ked-

ves könnyű humoru olvasmány Milkó Izidortól. 13 Heine költeményei 2 füzet, ford. Endrődi Sándor. 12. és 14. Senki Pál, írta Bús vitéz.

Jankovics Aurel főispán vezetése alatt a Trónörökös előtt Bajáról 8, Szabadkáról 15 képviselő tiszeltgett.

A gákovai bírót, állítólag boszúból, felgyújtották, Felicoides Emil ur jelenti, hogy őt a bajai tkptár nem könyvvezetőnek, hanem könyvvezetőnek választotta meg; címének multkori megrövidítését ezennel helyreigazítjuk.

A szabadkai takarékpénztár forgalma áprilisban 632650 firt volt.

Határkérdés. Az újvidéki hídfőnél levő sáncban van egy dobányáruló is, melyet a szegedi p. ü. igazgatóság engedélyezett; ennek a hérlőnek ugyane bődében bormérése is levén, hectoliter után 80 krt vesz meg rajta a péterváradai várospénztár. Kérdés, hol van a két város határa? Kit illet a parti regale jog?

Újvidék város közgyűlése egy 350 ezer forintos laktanya építését elvben elfogadta.

Lucos a non lucendo. Szabadkán az „Ifjusági kör” kebelében névmagyarosító társulat alakult; jegyzője: Blau Géza. A boldogult Makszi Bácsi is azt hajtotta Baján, hogy: Sublimis ez a vernacula lingua, csak ne volna úgy saturálva idiotismusokkal.

Erdélyi Marietta szintársulata Újvidékről Nagy-Beeskerekre rándul.

Sőr-, cukor- és kávé-adó fejében Szabadkára 25000 firt van kivette.

Benedek Elek, zentai apát-plébános a Koronaörökös násza emlékére 300 firt alapítványt tett két köz-kórházi ágy fenntartására,

Gáspár Imre, csantavéri derék tanító, a zomborvidéki r. k. tanító egyesület jegyzője, ki mult tavaszon nálunk is szép felolvasást tartott. 41-éves korában 22 évi működés után meghalt.

Ifj. Latinovits János rigyicai kerületi képviselő beszámolóját megtartván, a fellépésre újra felkérte és vállalkozott.

Rózsavölgyi és társa zeneműkereskedésében Budapesten megjelent és 3 firtan megrendelhető a köv. című zenemű: „Svastits János szerzeményei.” Az ismert nevű zeneszerző e művében igen szép és minden magyar fület andalítólag csiklandozó darabjai együtt vannak; mit a műnek jelen ötödik kiadásban való megjelenése is igazol. Ajánljuk a felsőbb nemzeti magyar zene kedvelőinek figyelmébe. Csinos kiállításánál fogva aján-dékul is igen alkalmas.

Ország-Világ. A legújabb 18-ik szám, a koronaörökös pár, és az öröm szülők sikerült képeivel és az ünnep leírásával van tele. Szép, mint a többi.

A hangyák használhatóságára a „Gyakorl. Mezőgazda” a következő adatot közli: Egy francia kertész rá jött, hogy a hangyákat igen előnyösen fel lehet használni a hernyók pusztítására. Kertjében ugyanis néhány óriási nagyságú tölgyfa volt, s ezekről a hernyókat leszedni nem bírván, azok rendszeren ott annyira elszaporodtak, hogy az egész kertet ellepték s a gyümölcsfákat is mind lekopaszították. Egy jó ötlete támadt tehát, kosárba szedett egy óriás hangyabolyt, hangyástól, földestől együtt s e kosarat felkötötte a fára, melynek derekát oly erős illatu szerrel kente meg, melytől a hangyák nagyon irtóznak. A kosárból csakhamar kiözönltek a hangyák s igyekeztek vissza a földre, de a fa derekánál lévő bekennt vonalnál mind megálltak s csakhamar visszatértek a fa teteje felé, s innen szétszéledtek a mellékágakra s onnan a levelekre. Itt aztán egyéb élelem hiányából neki estek a hernyóknak s azokat rövid időn bábjaik és tojásaikkal együtt mind felemészítették. Így sikerült a nevezett kertésznek a különben kártékony hangyákat hasznos foglalatosságra szorítani s a hernyókat egész kertjéből gyökeresen kiirtani.

A lótetű kipusztítására egy német gazdasági lap a következő eljárásokat tanácsolja: 1. Hosszabb szárazság után egy meleg napon naplementekor vízzel leöntjük azon helyeket, hol a lótetű nyomaik felfedeztük s a leöntés után szalmával behintjük azokat. A következő nap legmelegebb óráiban a friss föld által csalogtatva, összegyűlnek a lótetűk a szalmatarok alatt és így könnyen kiirthatók. Ez eljárást májustól kezdve, tehát a peték lerakása előtt kell alkalmazni. A lótetű petéit ugyanis a június második felétől egész július közepéig terjedő időszakban rakja le. 2. A lótetűk által lakott helyen egy 15 cmnyi hosszú és mély árkot ásunk meglehetősen függélyes falakkal, az árok fenekére néhány fazekat állítunk s azokat vízzel és egy kis rossz olajjal megtöltjük. Ezt legjobban a párszás idejében tenni és akkor százával foghatók el. 3. Szeptember végével egy 60 centiméternyi mély és széles négyszögben lyukat ásunk, megtöltjük száraz lótrágyával, ezt jól összetapossuk, azután pedig földdel betakarjuk. A melegség miatt a lótetűk szivesen ide húzódnak és ha januáriusban vagy februáriusban a trágyát hiveszszük, ezer meg ezer lótetűt pusztíthatunk el. Megemlítjük különben, hogy sokan azt állítják, hogy a lótetű nemcsak gyökerekkel, de apróbb rovarokkal is táplálkozik, míg mások ismét úgy vélik, hogy csakis az utóbbiakat eszik.

Szerkesztői üzenet.

Bács. Tromf. Ha minden kaszinói veszekedést bevinnék, erre egy külön szaklapot kellene alapítanunk. Külömben is névtelen s meg nem nevezett urak fölött patvarokodó levelek Zombornál két állomással odábbra valók. Másnemű közleményt szivesen vennénk.

Zenta Címünk: Sem Tekintetes Bácska című lap szerkesztősége; sem Bácska című Tekintetes lapszerkesztőség; sem Tekintetes Bácska szerkesztő Urnak; hanem „Bácska”

Zombor. Hosszabb címet majd akkor veszünk föl, ha a lap anyagilag jobban megy.

B. Gy. Szabadka. — Ugy lett!

megeléged a megye jezték ki.

Ezen rendre ker Rigyitsky. Az al vetkező:

Felvet megyei — intézést, és ajánlólag fe kozva a me 21-én 300 s

Belügyminis natosíthatott tartalékalap egyezését ké gokkal, ezek hegyi, feket veprováci ké zett, jelenleg nát képező követelesse

— a tőke 5 készpénzben gedése melle

A me 21-én 300 s ügyminiszte köző határoz tal pártoló vényben és dokoknál

a megyei ta vagyonából telésére néz — a kérelm ségi közgye lékalap nevé niszter ur j megadatik a megyében ké községi 15

tokait szab július hó 31 érintett inga alatt a fenő tárai javára e megyei kö

összesen osz után az 188 mathátralék vagyis 16,21 tizenkét fori határozottan módó Rigyit get a most k

a neki ezenn nem adottna

Az eze 50 krtv lési jog a m adós irányá gyitsky Pál pedig bármí gyei tartalé nevezett Zg vetelését ne

Mely k ügyiratok ki Belügyminis gett értesíté tal, hogy az niszterileg jó Pált ezen ke

krnak a kitü után a megy